

# Koldingbogen

<b>ÅRSTAL:</b>	1997
<b>FORFATTER:</b>	Jørgen Fønsskov
<b>TITEL:</b>	Eltang-Vilstrup Kommunes sidste år.
<b>KORT RESUME:</b>	1964-69, før kommunesammenlægningen med Kolding Kommune 1.4.1969.

## Eltang-Vilstrup Kommunes sidste år

Af Jørgen Fønsskov

Allerede fra 1964, da økonomiinspektør Christian Christiansen, Koldingfjordsskolen, afløste Knud Daugaard-Hansen som sognerådsformand, begyndte man i Eltang-Vilstrup Sogneråd at tale om vanskeligheden ved at klare de mange nye opgaver, der skulle løses.

Når drøftelserne faldt på byudviklingen i Strandhuse, kom bemærkningen: "Vi kan ligeså godt blive sammenlagt med Kolding Kommune". Så kommunesammenlægningstanken var udbredt allerede på dette tidspunkt, men sognerådets positive holdning kom først officielt frem i den efterfølgende valgperiode. Først vil jeg dog nævne nogle af de andre områder, der beskæftigede sognerådet midt i 1960'erne.

### *Skoleforholdene*

Eltang Centralskole blev færdig, så alle børn fra Eltang og Sdr. Vilstrup kunne begynde på skolen efter sommerferien 1963. Året efter var gymnastikfløj og faglokaler klar, og skolen blev officielt indviet den 16. november 1964. Det blev en solid og fornuftigt indrettet skole. Arkitekt var Sigurd Madsen, der var en anerkendt skolearkitekt, der har bygget mange andre skoler i Vejle Amt.

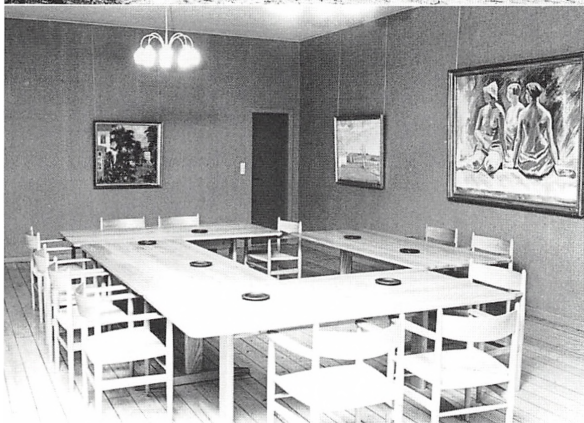
I sommeren 1964 lukkede Nr. Bjert Skole, og alle børnene i Nr. Bjert kom til Strandhuse Skole.

I 1966 indgik sognerådet på Vejle Amts op-

fordring aftale med en gruppe fynske arkitekter samlet i et firma kaldet "Fynsplanen", der havde specialiseret sig i såkaldt rationelt skolebyggeri, om en ny skole i Strandhuse. Sognerådet stillede som betingelse, at arkitekt Bonnis, som man tidligere havde arbejdet sammen med, indgik i samarbejdet, og det var ham, der udarbejdede det skitseprojekt, der blev godkendt af sognerådet i 1966. Skolen skulle opføres, som en enssporet 7-klasses skole, men projekteres, så den kunne udvides til en tosporet skole, når behovet opstod. Skolens grund var desuden så stor, at der var taget hensyn til fremtidige udvidelser, eventuel realoverbygning og idrætsfaciliteter. Prisen blev anslået til 3 millioner, men det viste sig senere, at udgiften beløb sig til over 5 millioner. Projektet indarbejdedes i den omtalte "Fynsplan", fordi man regnede med derved at komme hurtigt i gang, så skolen kunne tages i brug efter sommerferien 1968, men byggetilladelsen blev stadig udskudt, og desuden havde sognerådet bekymringer over at skulle skaffe penge til byggeriet. Sognerådet havde sikret sig at kunne låne 500.000 kr. af Kolding Kommune, men det blev dog ikke nødvendigt. Alle disse kvaler fremskyndede tanken om kommunesammenlægning.

### *Nyt kommunekontor*

Da Nr. Bjert Skole blev lukket, blev det beslut-



Sognerådlokalet i den tidligere Nr. Bjert Skole. Foto: N. Lisberg, 1966.

tet, at bygningen skulle indrettes til kommunekontor, når alle lærere var flyttet ud. Sognerådet havde længe overvejet at flytte kommunekontoret til Strandhuse-området, da størstedelen af kommunens borgere nu boede der, mens landdistrikterne blev affolkede.

Først i oktober 1965 flyttede den sidste lærer ud, så bygningen kunne indrettes til kommunekontor. Arkitekt Poul Mogensen udarbejdede

de tegningerne og vestfløjen – den tidligere lærerbolig blev indrettet til os. I midterfløjen blev indrettet sognerådlokale, et stort rummeligt lokale og forrest i østfløjen et stort ekspeditionslokale med tilstødende arkivrum og kontor til sognerådsformanden. Bagest blev indrettet kontor til bygningsinspektøren. Rådgivende ingeniør Evald Møller Nielsen var i maj 1964 blevet ansat som bygningsinspektør på honorarbasis, da der med bygningslovgivningen stilledes krav til viden om bygningsmæssige forhold – og større byggerier både i Strandhuse og Nr. Bjert var på tegnebrættet. Der var også lokaler ovenpå, som sjældent blev brugt, men de var en stor fordel i ligningstiden med indkaldelser af skatteydere til forhandling med sognerådet.

### *Bebyggelsesplan for Strandhuse-området*

Efter tre års forløb kunne arkitekt Poul Mogensen forelægge en bebyggelsesplan i december 1965, og den blev offentliggjort lige før jul.

Der blev fra alle sider udtalt megen anerkendelse for sognerådets initiativ, og pressen skrev rosende om arkitektens enestående projekt. Projektet indeholdt samtidig beskrivelse af spildevandsproblemet, som skulle løses med tilslutning til Kolding Kommunes rensningsanlæg, hvad der var en vigtig og fornuftig beslutning.

Det har siden vist sig, at planen var så god, at der kun er sket meget få ændringer af den oprindelige plan. Området er nu udbygget, og der er endda inddraget yderligere arealer.

Kort før jul flyttede vi så til Nr. Bjert. Hvor vi i



*Ekspeditionslokalet i det nye kommunekontor. Til venstre sognerådsformand Chr. Christiansen.*

Eltang havde haft meget kontakt med naboer og befolkningen i det hele taget, var Nr. Bjert mere et bysamfund og havde dermed en anden mentalitet, hvor der ikke var et nabo-fællesskab på samme måde. Nr. Bjert var jo heller ikke fremmed for os, da vi kendte de handlende og håndværkerne, så det betød mindre.

Der havde gennem adskillige år været en af-

tale med Kolding Kommune om en sundhedsplejerskeordning for Strandhuse-området, men ikke den øvrige del af kommunen. Vejle Amt tilbød kommunen en ordning, der tilgodeså hele kommunen, og denne etableredes fra 1. oktober 1965, hvorved Kolding-aftalen ophørte. En kreds af borgere havde også rejst spørgsmålet om en børnehave i kommunen, men sognerådet mente ikke, der var et umiddelbart behov.

### *De Gamles Hjem*

Bestyrerinden på hjemmet, Sigrid Jensen, meddelte i begyndelsen af 1966, at hun ønskede at fratræde sin stilling til 1. maj. Hun var nu 62 år og syntes det var for strengt for hende. Det blev sværere at få medhjælpere. Hun havde gennem flere år haft de samme medhjælpere, men nu måtte hun ofte skifte. Frk. Jensen havde bestyret hjemmet næsten fra dets start i 1940'erne og havde ydet en stor indsats for hjemmets ve og vel. Når en beboer var alvorlig syg, lagde frk. Jensen sig på en madras uden for døren, så hun var til hjælp, hvis der blev behov, og når en beboer var døende, sad hun hos den pågældende, til døden indtrådte.

Sognerådet ansatte derefter Kirsten og Viggo Juhl som bestyrerpar på De Gamles Hjem. Personalet blev nu organiseret, så der blev udarbejdet arbejdsplaner efter gældende arbejdstidsregler, ligesom der blev indført nattevagt, der kunne tilse beboerne i aften- og nat-tetimerne.

### *Sognerådsvalget marts 1966*

Inden opstillingsmøderne havde fire sognerådsmedlemmer besluttet ikke at lade sig genopstille, nemlig arbejdsmand Emil Svendsen, Eltang, gårdejer Knud Daugaard-Hansen, Nr. Stenderup, gårdejer Eli Corydon-Petersen, Sdr. Vilstrup og fabrikant Bent Georg Jensen, Strandhuse.

De sædvanlige lokallister og socialdemokratiet opstillede, men en kreds af erhvervsfolk ønskede indflydelse på sognerådsarbejdet og dannede Strandhuse Erhvervsliste med direk-

tør Ole Hartmann Berg som spidskandidat. Socialdemokratiet mistede et mandat til den nye erhvervsliste. Den gamle Strandhuseliste beholdt sine tre mandater, og sognerådet konstituerede sig med Chr. Christiansen fra Strandhuselisten som formand og gårdejer Hans Henrik Krab fra Eltang/Lilballe-lokallisten som næstformand. De øvrige valgte blev:

Kedelpasser Vilhelm Lauridsen, Strandhuse-listen, lærer Svend V. Møller, Strandhuse-listen, direktør Ole Hartmann Berg, Strandhuse Erhvervsliste, murer Thorvald Fèvre, Socialdemokratiet, fru Karen Jakobsen, Eltang/Lilballe lokalliste, gårdejer Peter Laurids Juul, Sdr. Vilstrup lokalliste, og gårdejer Niels Beck, Nr. Bjert lokalliste.

### *Kommunesammenlægningsforhandlinger*

Ændringer i kommunestrukturen var aktuelle i de store købstæder, fordi byerne voksede ud over kommunegrænserne, desuden ville folk gerne bo i landlige omgivelser, hvor man desuden slap billigere i skat. Kolding Kommune nedsatte et teknikerudvalg for at udarbejde en betænkning om en sammenlægning med omegnskommunerne. Betænkningen omfattede kommunerne Dalby, Vonsild, Seest, Harte-Bramdrup og Eltang-Vilstrup. Man var dog åben for, at Sdr. Vilstrup Sogn måske ikke ville indgå i sammenlægningen, ligesom Sdr. Bjert og Sdr. Stenderup kommuner blev holdt udenfor af hensyn til en eventuel dannelse af en kommune bestående af de otte sogne. Betænkningen blev forelagt sognerådsformændene ved et møde den 22. april 1965,

men den fik en ret kølig modtagelse. Den generelle holdning var, at man ville afvente Kommunallovskommissionens udspil, men at der ikke var nogen, der ønskede sammenlægningen. En lovmæssig gennemførelse måtte man selvfølgelig bøje sig for. Christian Chistiansen udtalte i denne sammenhæng, at en sådan sammenlægning tidligst kunne blive i 1974 eller 1978, og sognerådet ville da fastholde, at Sdr. Vilstrup Sogn skulle følge den øvrige del af Eltang-Vilstrup Sognekommune til Kolding – en holdning, der i overvejende grad også var befolkningens ønske.

I efteråret 1965 blev der afholdt orienterende møde med amtets embedsmænd, der – som det senere skulle vise sig – havde andre ideer.

I juni 1966 indkaldte borgmester Peter Ravn forstadskommunerne til forhandling om nedsættelse af en arbejdsgruppe, der skulle planlægge byudviklingen for Stor-Kolding for at sikre en fornuftig udvikling, og at denne blev koordineret. Uanset sognerådernes holdning til eventuel kommunesammenlægning, kunne alle se, at det var en god beslutning.

I efteråret 1966 havde repræsentanter for en del sognekommuner indbudt repræsentanter for samtlige sognekommuner i Trekantområdet med det formål at drøfte muligheden for at danne en "Trekantkommune" indbefattet de tre købstæder. Der var blandt sognekommunerne et stort flertal for denne tanke, og købstædernes borgmestre udtalte sig ikke afvisende, men Peter Ravn tilkendegav, at disse overvejelser ikke måtte forhindre købstæderne i at få afklaret deres problemer i forhold til forstadskommunerne, som det var

hensigten i Kommunalreformkommissionens forslag.

Et flertal af Eltang-Vilstrup sogneråd var positivt indstillet overfor tanken om en "Trekantkommune", der også fik stor opbakning fra Vejle Amts Sognerådsforening og amtets embedsmænd, bl.a. amtmand Wamberg og amtsrevisor Lønvig.

En væsentlig forhøjelse af budgettet for 1967/68 i foråret 1967, hvoraf alene 500.000 kr. til henlæggelse til skolebyggeriet, fik nok sognerådet til at interessere sig for kommunesammenlægningen med Kolding Kommune. I hvert fald indledte man forhandlinger, "uformelle drøftelser", som det hed, hvor sognerådet tilkendegav, at såfremt der ved disse forhandlinger viste sig fordele ved en kommunesammenlægning, ville de gå ind for sammenlægning på frivillig basis inden 1970. Sognerådet havde nedsat et tre-mandsudvalg bestående af Christian Christiansen, Ole Hartmann Berg og Hans Henrik Krab til at føre forhandlingerne med Kolding Byråd. Sognerådet indledte samtidig forhandlinger med Vejle Amt, der jo i sidste instans skulle godkende sammenlægningen. I forhold til amtet var der nemlig også et økonomisk problem, idet amtet måtte sikre sig at få dækket de tab, som en sammenlægning ville betyde. Kolding Kommune tilbød at holde amtet skadesløs for de indtægtstab, som amtet måtte have ved en sammenlægning før 1970, hvad der også blev resultatet ved de endelige forhandlinger i 1968.

I december 1967 var forhandlingerne nået så vidt, at Kolding og Eltang-Vilstrup kommuner anmodede Vejle Amt om at godkende en



*Sognerådet i Ellang-Vilstrup Kommune fotograferet i 1969. Fra venstre Svend Møller, Jørgen Fønsskov, Niels Beck, Thorvald Fevre, Ole Hartmann-Berg, Vilh. Lauridsen, Hans Henrik Krab, Peter Laurids Juhl, Karen Jakobsen og Chr. Christiansen.*

sammenlægning fra 1. april 1969. To repræsentanter fra sognerådet ville blive medlemmer af Kolding Byråd indtil kommunevalget i 1970. Sognerådet havde ved alle forhandlingerne pointeret, at skulle der ske kommunesammenlægning – enten frivilligt eller ved lov – ville man stå fast ved, at det så skulle gælde hele kommunen – altså at de forskellige for-

slag om at udelukke Sdr. Vilstrup eller en del af Elltang sogn ikke ville kunne accepteres.

I foråret 1968 havde sognerådet forhandlinger med både Vejle Amt og Kommunalreformkommissionen, og sognerådets konklusion var fortsat: Én samlet kommune til Kolding Kommune! Vejle Amtsråd havde stadig en interesse i at få dannet en midterkommu-

ne i Trekantsområdet og fastholdt derfor deres holdning om, at en del af kommunen skulle indgå i en sådan kommune. I sommeren 1968 modtog sognerådet en skrivelse fra Kommunalreformkommissionen med meddelelse om, at kommissionen havde indstillet en deling af kommunen, såfremt midterkommunen blev dannet. Sognerådet var skuffet over denne holdning, der efter deres opfattelse kun var begrundet i, at den påtænkte landkommune i Trekantområdet kunne få en afrundet form, hvad man tilkendegav i en skrap skrivelse fra august 1968, hvor man ligeledes påpegede, at man stod uforstående over for amtsrådets holdning.

Det var kommunalpolitikernes opfattelse, at godkendelse af sammenlægning med Kolding pr. 1. april 1969 nok skulle blive realiseret, så i efteråret blev der på administrativt plan arbejdet ihærdigt med sagen.

Jeg deltog i en række møder med Kolding Kommunes administrative ledere for at få klarlagt alle forhold. Det var meget konstruktive møder, hvor jeg fik en fin behandling. De fleste forhandlinger havde jeg med kæmner Henriksen og hans nærmeste medarbejder Adolf Knudsen, og forhandlinger om de sociale forhold havde jeg med socialinspektør Andreas Sørensen, der var meget venlig og imødekommende. Han indviede mig i sine tanker for Socialforvaltningens opbygning efter den kommende kommunesammenlægning. Det havde nok indflydelse på mit senere ønske om Socialforvaltningen som min kommende arbejdsplads. Med hensyn til skatteforholdene havde jeg samarbejde med daværende souschef Charles Frederiksen (senere skat-

teinspektør), men skoleforholdene tog skoleinspektør Axel Jakobsen sig af.

Omkring oktober forelå Indenrigsministeriets afgørelse af Kommunalreformkommissionens indstilling – så nu var det sikkert, at Eltang-Vilstrup og Kolding kommuner skulle sammenlægges pr. 1.4.1969 – men stadig med mulighed for, at den nordlige del af kommunen kunne indgå i en Trekantkommune.

Den 28. oktober nedsatte sognerådet det endelige forhandlingsudvalg bestående af Christian Christiansen, Hans Henrik Krab, Ole Hartmann Berg, Vilhelm Lauridsen og Niels Beck. Sognerådet vedtog samtidigt, at Christian Christiansen og Hans Henrik Krab skulle tiltræde Kolding Byråd den 1. april 1969, og at Peter Laurids Juul og Vilhelm Lauridsen skulle tiltræde Ligningskommissionen i Kolding.

### *Afslutningen på kommunens historie*

Jeg havde ikke troet, at kommunesammenlægningen blev før den 1. april 1970, da jeg ikke kunne forestille mig, at Indenrigsministeriet ville godkende en sammenlægning, der senere eventuelt skulle ændres. Men sådan gik det altså! Jeg fik nu en travl tid med de endelige administrative forhandlinger. I december 1968 var en sammenlægningsoverenskomst forhandlet på plads og godkendt både af by- og sogneråd.

Ved sognerådets sidste møde den 11. marts 1969 kunne sognerådsformanden oplyse, at Kolding Byråd i brev af 12. februar havde meddelt, at byrådet ved de fremtidige sammenlægningssforhandlinger ville stå fast ved, at der ikke blev udskilt nogen del af Eltang-





*Borgmester Peter Ravn underskriver kommunesammenlægningsoverenskomsten den 28. januar 1969. Sognerådsformand Chr. Christiansen, Eltang-Vilstrup Kommune er nr. tre fra højre.*

Vilstrup Kommune. Så kunne der ikke gøres mere! Med så klar en holdning blev der ikke i 1970 forsøgt at ændre herved.

Ved afslutningen på Eltang-Vilstrup Kommunes historie den 31. marts havde Kolding Byråd inviteret sognerådet og mig til den årlige sammenkomst for at markere det regnskabsmæssige årsskifte pr. 1.4.1969. I denne sammenkomst deltog samtlige byrådsmedlemmer, ligningskommissionen og alle kom-

munale ledende embedsmænd. Sammenkomsten foregik i Håndværker- og Industriforeningen, hvor der var dækket et stort bord i hesteskoform. Ved hovedbordet sad borgmesteren med Chr. Christiansen ved sin højre side og formanden for ligningskommissionen ved sin venstre side. Jeg havde plads ved siden af ligningskommissionens formand, og jeg blev siden gjort opmærksom på, at det var faldet mange for brystet, at jeg havde fået så for-

nem en placering. Sagen var imidlertid, at alle på nær de tre nævnte, trak sedler, hvoraf det fremgik, hvor man skulle sidde – jeg trak nr. 2 – så man kunne have sparet sig forargelsen over min placering.

Den 1. april 1969 om morgenen mødte sognerådsformanden, borgmester Ravn, kæmner Henriksen, revisor, og repræsentanter for amtsrevisionen og købstadsrevisionen for at foretage kasseoverdragelse. Som det fremgik af pressebillederne fik borgmester Ravn overdraget kassen – men journalisten havde opdaget, at kassen var tom! For nemheds skyld havde jeg efter aftale betalt regninger på posthuset med de sidste rede penge.

Det var en mærkelig fornemmelse at lukke kommunekontoret ved middagstid. De to ansatte gav jeg fri – det havde været en streng dag for os alle tre! Jeg skulle nu foretage regnskabsafslutninger og alle afleveringsforretninger ved de forskellige forvaltninger, og efter tre ugers sommerferie begyndte jeg den 22. juli 1969 mit arbejde på socialforvaltningen i Kolding. En epoke var slut! Den var blevet kortere, end jeg havde forestillet mig, da jeg blev ansat som kæmner i 1961. Det har været en meget rig tid – med mange udfordringer, og jeg har mødt mennesker, der med deres viden og erfaring har lært mig meget.